

Sanatorium Dźwięku to festiwal poświęcony eksperymentalnej muzyce współczesnej oraz szeroko rozumianej sztuce dźwięku. Jego głównym celem jest przedstawienie możliwie najszerszego spektrum zjawisk związanych z rozwojem form muzycznych w XX i XXI wieku, zachowując równowagę pomiędzy tradycjami eksperymentu ostatnich dziesięcioleci a tendencjami nowymi, jeszcze nieustrukturyzowanymi.

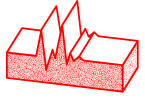
Tegoroczna edycja odbywa się w partnerstwie z Europejską Stolicą Kultury Wrocław 2016. W ramach projektu A-i-R Sanatorium Dźwięku Sokołowsko, współorganizowanego przez Program Rezydencji Artystycznych A-i-R Wro udało się zrealizować osiem pobytów rezydencyjnych, podczas których zaproszeni artyści przygotowywali nowe prace - ich finałowe prezentacje mają się odbyć na festiwalu. Udział w tym przedsięwzięciu wzięli: Keith Rowe, Michael Pisaro, Valerio Tricoli, Mario de Vega, Alessandro Bosetti, Martin Howse, Olivia Block oraz Stephen Cornford, czyli jedni z najważniejszych na świecie twórców muzyki współczesnej i sound artu.

Program A-i-R Wro został sfinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Program Sanatorium Dźwięku został ułożony w taki sposób, by rozwijał się wielowątkowo, oscylując wokół kilku głównych tematów, do których należą: poszukiwania w dziedzinie notacji muzycznej, relacje zachodzące między kompozycją a improwizacją, wykorzystanie potencjału miejsca i percepcja przestrzeni dźwiękowej. Festiwalowe działania obejmują koncerty, instalacje, wykłady, panele dyskusyjne i prezentacje.

O ile w 2015 roku Sanatorium Dźwięku kładło nacisk głównie na muzykę improwizowaną, tak teraz obszar zainteresowań zostanie przesunięty w stronę kompozycji, jednak ujmując tę kwestię w nieortodoksyjny sposób: wyeksponowane mają być tzw. „inne tradycje” działalności kompozytorskiej, czyli zjawiska nie dające się w prosty sposób umieścić w panoramie europejskiej muzyki akademickiej.

Pośród wydarzeń poruszających tę problematykę należy wymienić koncerty słynnego szwajcarskiego zespołu Ensemble Phoenix, który specjalizuje się w wykonaniu nieszablonowej muzyki współczesnej. Tym razem w ich repertuarze znajdują się utwory Roberta Piotrowicza, Kaspera Toepliza, Alexa Buessa i Antoine'a Chessex, a więc twórców od lat przekraczających ściśle granice pomiędzy muzyką komponowaną i improwizowaną oraz spuścizną wysokomodernistycznej elektroniki a kontrkulturowym i antyintelektualnym noise'em.

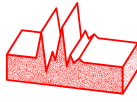

Na zupełnie innym biegunie sytuuje się Michael Pisaro – amerykański kompozytor i jeden z najważniejszych członków międzynarodowej grupy Wandelweiser, której działalność spowodowała renesans tradycji post-cage'owskiej, jaki dokonuje się w ostatnich latach (choć głównie w obszarze pozaakademickim – z dala od wielkich sal koncertowych i systemu zamówień kompozytorskich). Jego subtelne utwory z całą pewnością pozwoliły na nowo uchwycić i przewartościować tak wielkie tematy dwudziestowiecznej myśli muzycznej jak np. problem ciszy, percepcji dźwięku oraz relacji muzyki z literaturą i sztukami wizualnymi (głównie na gruncie notacji).

W Sokołowsku zostanie wykonanych kilka kanonicznych kompozycji Pisaro, jednak da on również specjalny koncert w duecie z Keithem Rowe (jednym z prawodawców elektroakustycznej improwizacji i współzałożycielem grupy AMM), podczas którego wykonany zostanie ponaddwugodzinny utwór zainspirowany postacią św. Bedy. Jako że Pisaro i Rowe właśnie przygotowują płytę dla Erstwhile Records, toteż ich występ może posłużyć za dobrą ilustrację tego, w jaki sposób przecinają się trajektorie rozwoju muzyki komponowanej i improwizowanej.

Pośród wydarzeń, z udziałem Keitha Rowe znajduje się też projekt *Dry Mountain*, który został zainicjowany w ubiegłym roku wspólnie z Gerardem Lebikiem, kiedy to muzycy nagrali improwizacje, a następnie wybrali kilkuminutowy fragment i utworzyli do niego partyturę. Tym razem do interpretacji tak skomponowanego utworu zostali zaproszeni instrumentalści (Johnny Chang, Mike Majkowski, Bryan Eubanks, Xavier Lopez, Jonas Kocher, Gaudenz Bardutt, Emilio Gordoa i Piotr Damasiewicz), mający go wykonać, a także artyści wizualni (Bożenna Biskupska, Radek Szłaga, Alicja Bielawska, Daniel Koniusz), którzy na jego podstawie stworzą kolejne partytury graficzne możliwe do zrealizowania w różnorodnych konfiguracjach instrumentalnych. Całe przedsięwzięcie wpisuje się w szerszą tendencję do eksperymentów związanych z notacją muzyczną i interferencją dyscyplin sztuki.

Dry Mountain stanowi element większego przedsięwzięcia kuratorskiego pt. *Upadek nagrywania* (przygotowanego przez Michała Liberę i Daniela Muzyczuka), na które składają się też koncerty Alessandro Bosettiego i Valerio Tricoliego oraz specjalnie przygotowane wykłady kuratorów. Ujmując historię fonografii w transdyscyplinarny sposób (daleko wykraczający poza ramy muzyki jako takiej) przywołane zostaną koncepcje Édouarda-Léona Scotta de Martinville'a, Thomasa W. Edisona, Dżigi Wiertowa, Glenna Goulda i – przede wszystkim – Pierre'a Schaeffera. Celem całego

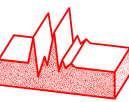
działania jest wskazanie metod umożliwiających przywołanie idei nagrywania poza samym nagrywaniem – ontologii nowego realizmu zamiast ontologii reprezentacji.

Mając na względzie możliwie najpełniejsze wykorzystanie potencjału przestrzennego Sokołowska działania festiwalowe zostaną osadzone w znacznie większej ilości miejsc, zróżnicowanych pod względem kubatury, warunków akustycznych i aury. Dotyczy to zwłaszcza realizacji zamówionych specjalnie na Sanatorium Dźwięku, których celem jest podjęcie swoistego dialogu z przestrzenią – nie tylko w wymiarze dźwiękowym, ale też historycznym, psycho-społecznym czy ekologicznym.

Jednym z takich projektów będzie instalacja Olivii Block pt. *Open Air*, mająca na celu podkreślenie sensualnego charakteru budynków dawnego sanatorium pulmonologicznego. Nieco inną kwestię przestrzeni podejmuje Lucio Capece, bowiem u podstaw jego projektu *Conditional Music* leżą silne inspiracje fenomenologią, co przekłada się na wykorzystanie zjawiska rezonansu w konkretnych pomieszczeniach jako surowca stanowiącego rdzeń realizowanej kompozycji. Z kolei *Terra Muta[0]* Martina Howse'a oraz *Migration* Stephena Cornforda kładą nacisk głównie na relacje przyrody i technologii – w pierwszym przypadku poprzez odwołania do koncepcji psychogeofizyki, w drugim – komentując procesy użytkowania sprzętu elektronicznego w zglobalizowanym świecie przez pryzmat zanieczyszczenia środowiska.

Pewną innowacją w stosunku do poprzedniej edycji Sanatorium Dźwięku jest większa ilość koncertów solowych – bardziej kameralnych, a przez to pozwalających publiczności na gruntowniejsze zapoznanie się z twórczością zaproszonych artystów. W założeniu mają to być z jednej strony prezentacje nowych realizacji, domkniętych projektów, ale też swoiste statementy, manifesty artystyczne. W ramach tego bloku koncertów wystąpią m.in. Olivia Block, Lucio Capece, Kurt Liedwart, Anna Zaradny, Mario de Vega, Emilio Gordo, Kasper Toeplitz.

Integralnym elementem festiwalu są działania edukacyjne mające na celu upowszechnianie wiedzy z zakresu kultury dźwięku. W tym roku gościem specjalnym będzie jeden z najciekawszych krytyków zajmujących się muzyką eksperymentalną – Brian Olewnick (dawniej związany z magazynem „The Wire”, obecnie kojarzony jako autor bloga „Just outside”), który wspólnie z Keithem Rowe i Danielem Brożkiem zrekonstruuje bogatą historię zespołu AMM. Ponadto w programie zostały przewidziane prezentacje dwóch nowych publikacji: pierwsza z nich to antologia *miejsce, czas, (dźwięki)* pod redakcją Pawła Szroniaka, stanowiąca rodzaj wprowadzenia do

problematyki kojarzonej z cage'owską tradycją eksperymentu (a więc takich zagadnień jak złożone relacje dźwięku, czasu i przestrzeni, modalności ciszy czy niestandardowe sposoby notacji muzycznej), natomiast drugą książką są *Tradycje hałasu w sztuce dźwięku* autorstwa Patryka Lichoty, który w kompleksowy sposób przedstawił hałas jako rodzaj praktyki kulturowej, włączając go w kontekst współczesnej sztuki dźwięku. Wydaniu obu pozycji będą towarzyszyć spotkania z udziałem m.in. Michaela Pisaro, Johnny'ego Changa, Kaspra Toeplitza i Kurta Liedwarta.

Zuzanna Fogtt, Gerard Lebig

opracował Paweł Szroniak

